

(1926 -)

SAFFET SOLAK

Prof. Dr. Saffet Solak tıp doktorudur. 1926 senesinde Konya'nın Sarayönü ilçesinde doğdu. İlkokulu Sarayönü'nde, Ortaokul ve Liseyi Konya'da bitirdikten sonra, 1952 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. İhtisasını aynı fakültenin Patolojik Anatomi Kürsüsünde tamamlamıştır. 1959 yılında İzmir Ege Üniversitesi'nde Patoloji Kürsüsü kurmakla görevlendirilen Saffet Solak, kuruculuk görevini tamamladıktan sonra, tekrar İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne geçerek doçentlik sınavına girer ve başarılı olur. Aynı üniversitede doçent olarak göreve başlar. Daha sonra tekrar Ege Üniversitesi'ne dönerek Dermatoloji Kürsüsü'nde ikinci ihtisasına başlayan Saffet Solak hocamız, kariyerini tamamlamış olur.

Prof. Dr. Saffet Solak akademik ve bilimsel çalışmalarını yaparken aynı zamanda sosyal konularla da ilgilenmiştir.

Kendisi, her zaman haktan yana olabilmiş; bu memleketin yetiştirdiği mümtaz şahsiyetlerden birisidir.

Türkiye Komünizmle Mücadele Derneğinin Genel Başkanlığını yapmıştır. Türkiye'nin birçok yerinde, toplumun sosyal ve ahlaki tehlikelerden korunması konularında konferanslar vermiştir. Zamanın müspet gazetelerinde uyarıcı ve müessir yazıları ve demeçleri çıkmıştır. Bu hizmetleri yaparken hiç bir siyasi emel peşinde gezmemiş ve yalnızca insanları uyarmaya gayret etmiştir. Her zaman millî, mânevî ve tarihî kültürümüzün ve değerlerimizin üzerinde durmuştur. İnsanlarımıza hak ve hak neş'esini aşlamaya azmetmiştir. İşte böyle inançlı bir ilim adamının varlığı ve mücadelesi, o tarihlerde bizim de içinde bulunduğumuz gençlik kesiminde büyük şevk verir hale gelmiştir. Bütün bunlara sadece biz değil, tarih-i hayatı da şahittir...

Kendisi, kültürel olarak yetişmesinde Risale-i Nur Külliyyatı'nın yerini ayrıca işaret etmiştir. Risale-i Nur'a hayrandır. Tecrübelerinden çıkardığı neticeye dayanarak, gençlerin bunlardan faydalanmasına önemle işaret etmektedir. Gayet samimi bir şekilde: "Bu zamanda gençler için Risale-i Nur'dan başka çare yok..." diyor. Hele gözleriyle şahit olduğu; Bediüzzaman Hazretlerinin namazı var ki, tarif ederken heyecanını göstermek için bize kollarındaki ürpertiği gösteriyordu.

Prof. Dr. Saffet Solak, halen hekimlik yaptığı İzmir Şifa Hastanesinde, Alaeddin Aydın ve Yavuz Yılmaz beyler ile beraber bizi kabul ederek, saatlerce süren sohbetimizi kaydetmemize müsaade etmiştir. Çocukluk hatıralarından başlayarak, tahsil ve ilim hayatını da katarak, hemen bütün hayatını, gördüklerini, değerlendirmelerini, adeta bir film seyrettirir gibi bizlere anlatmıştır. Bu sohbetimiz sırasında geçen asrın tanmış simalarının neredeyse tamamıyla dostlukları veya münasebetleri olduğunu öğrendik. Çok cesur ve vukufiyetle tevazuu birleştiren üslubundan, zevk alarak memnuniyet dinledik. Mesleğinde ve inançlarında, samimiyet örneği teşkil eden Prof. Dr. Saffet Solak bir ekol, adeta bir marka rahatlığı içinde neşemizi tezyin etti.

Kaydettiğim bu sohbet ve hatıralar Saffet Solak Hocamız tarafından tashih edilmiştir. Okuyucularımıza arz olunur.

Prof. Dr. Saffet Solak Anlatıyor:

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA TOPLUMDAKİ GÖRÜNTÜ... VE NETİCESİ

—Kendinizi tanıtır mısınız?

—Evela şunu arz etmek isterim ki, bu güzel teşebbüsünüzle çok zor bir işe girişmiş bulunuyorsunuz. Bu teşebbüsünüzden dolayı, sizi can-ı gönülden tebrik ediyorum. Bendenizi de bu arada hatırlamışsınız. Teşekkür ediyorum. Bendenizden dinleyecekleriniz, bu zor işinize bir bedel olabilir mi, bilmiyorum! Sizin kazmanız, hazine arar, hazine yoksa kazma neye yarar. Bu itibarla sizden dua, Allah'tan yardım istiyorum, inşaallah... Size elimde ne varsa firesiz olarak arz etmeye çalışacağım:

Bendeniz Konya'nın o zaman nahiye olan, Sarayönü ilçesinde 1926 tarihinde doğdum ve oranın yerlisiyim. Babam, dedem, ecdadım orada yatarlar... Kök olarak Orta Asyalıyız... Babaannem Şefika Nine iki şehit annesidir. İsmim İstiklal harbi şehidi amcamdan yadigârdır. Bu sebeple kırık kalpli babaannem beni çok sever, yanından hiç ayırmazdı. İlkokulu orada okudum. İlkokulda okurken, inançlarımıza aykırı yanlış telkinatlarda bulunan muallimlerime karşı, bazı müdahalelerde bulunurdum. Verdikleri cevaplardan da hiç tatmin olmazdım.

Doğum tarihim, Türkiye Cumhuriyetinin ilk yılları sayılır. Halk, üst üste gelen harplerden kalma yorgun insanlardan müteşekkil... Dağılmış düzenler yeni yeni toparlanma safhasında... Bu şartlarda insanların birbirleriyle çok muhabbetli ve sıcak yaşamaları gerekir diye düşünülür. Ama o çocuk halimle, o küçüçük nahiyede, halk bünyesinde adeta bir farklılaşma, sınıflaşma meyli belirlediğini fark edebiliyordum. Aydın kimselerle avamdan olanlar arasında; birbirini hor görmeler, üstünlük taslayanlar karşısında kültürsüzlüğü kabul edenler gibi izlenimler... Vaktiniz varsa bir iki müşahhas örnekler de verebilirim bu konularda.

—Buyrun hocam lütfedersiniz.

—Talebe olduğum için derslerimle ilgili bir konu vardı. Şefika Ninem beni yanına aldı, Hoca Hanımla görüşmeye gittik. Ninem, konuyu anlatmak için, sanki 'bir dakika' der gibi, Hoca Hanımın eline, eli ile temas etti. Hoca Hanım bu temasa reaksiyon gösterdi ve; 'dokunma kirli elinle bana!' dedi. Ninem hemen cevap verdi: 'Niçin kirli olsun, daha yeni abdest aldım!' dedi. Ama Hoca Hanım bu cevabı hiç kâle almadan ekşiliğini devam ettirdi.

Toplumda ruhsal bölünmelere benzer görüntünün diğer bir örneğini daha vermek istiyorum.

İlkokul dördüncü sınıf talebesiyim. Sarayönü çarşısında yürüyorum. Dükkân sahiplerinden yaşlıca birisi, kaldırımın üzerinde, ibriği ile abdest alıyor...

Tam o sırada Nahiye Müdürü olan zat, oradan geçiyordu. Abdest alanın yanında durdu ve ona hitaben, "ne yapıyorsun?" diye sordu. O da, "işte görüyorsun, abdest alıyorum" dedi. Müdür Bey sözü uzattı ve ikinci sorusunu imtihan eder gibi yöneltti:

"Sen İslam'ın kaç şartı olduğunu biliyor musun?"

İhtiyar cevap verdi: "Neden bilmeyim müdür bey, İslam'ın şartı birdir." Müdür cesaretlendi ve, "bak işte bilmiyorsun!" Ben de durumu dikkatle ve merakla seyrediyordum, bakalım bu maçın sonu nereye varacaktı? Nihayet ihtiyar kafası ile son şutunu çekti. "Müdür Bey bilmiyor değilim. Bilirim ama, hac ile zekat bende yok; savm-u salat sende yok! Geriye ne kaldı, yalnızca kelime-i şahadet!.." dedi ve müdür kalesi kafa golünü yedi. Müdür bey bu açıklamayı hazmedemedi, sessiz de kalmadı, "ukala!" dedi ve oradan uzaklaştı.

İşte çocukluğumdaki bu müşahede, daha sonraları "Tevhid-i Tedrisat" kanununun çıkarılmasındaki hikmet-i vücudu dahi izah eder. Daha sonra bu ziddiyet devlet gücüne dayanan yasakları doğurdu.

Mesela, âmâ bir Kur'an hocamız vardı... Fakat jandarmalar devamlı basıyordu. Hocayı alıp götürüyor ve dövüyorlardı. Onun için yolda, kavşakta sırayla nöbet tutuyorduk. Jandarmaları görünce hemen koşup haber veriyorduk ve hemen dağılıyorduk. Bu baskınlardan dolayı da, Kur'an'ı tam olarak tamamlayamadık maalesef.

LİSEDE OKURKEN RİSALE-İ NUR'U KONYA'DA TANIDIM

—Ortaokulu ve liseyi nerde okudunuz?

—Konya'da okudum. Babam, "yurtlarda pek rahat edemezsin" diye beni dindar bir ailenin yanına verdi. Bu ailenin bey'i işsiz güçsüz biri olmakla beraber, hanımı mütedeyyindi. Bana, "evladım imtihanların olduğu zaman, bana haber ver. Ben sana dua ederim. Allah isterse muvaffak olursun" diyordu.

—O yaşlarda sizde İslami bir motif var mıydı? Saffet Solak deyince benim aklıma bu kimliğiniz geliyor.

—İslami motif şöyle başladı: 1930’lu yıllardı. Ben daha ilkokuldayım. Seyyar kitap satıcıları vardı. Onlar bizim Sarayönü’ndeki evin önüne de gelirlerdi. Ben o kitapları karıştırırken aralarında bir mevlit kitabı gördüm. Onda; acıklı, merhamet telkin eden hikâyeler vardı. Ondan istedim.

Babam:

“Daha erken, ne yapacaksın sen onu?” deyince ben gücendim. Gücendiğimi gören babaannem onu bana aldı. İlk defa oradan başladı bendeki İslamî motif...

Asıl Konya’da; ortaokulu okumak için Konya’ya gidince, Hacı Veyiszade Mustafa Efendi¹ vardı. Onun ders verdiği Pir-i Paşa camisine giderdim. O, pazar günleri sabah namazından sonra mihrapta ayakta konuşma yapardı. Onları kaçırmazdım. O zaman her evde çeşme yoktu. Sokak çeşmeleri vardı. O şiddetli kış günleri -ki Konya’nın kışı serttir- o çeşmelerden sabah erkenden buz gibi suyla abdest almak çok hoşuma giderdi. Çok zevk alırdım.

Bekçi düdüklarının seslerini dinleyerek camiye varırdım. Evin Hanımı da; “evladım nereye gidiyorsun sabah sabah?” derdi. Ben liseden mezun oluncaya kadar Pazar günleri o zata devam ettim. Ama şimdi bana sorsanız; “ne anladın o zaman?” hiç anlatamam. Yalnız çocuk halimle huzur bulur, hiç derdim kalmaz, mânen rahatlardım. Bu arada Konya’da Lisede okurken Risale-i Nur’u tanıdım. Bunu ayrıca arz edeceğim...

İZMİR’E, EGE ÜNİVERSİTESİNE KURUCU OLARAK GÖREVLENDİRİLDİM.

—Üniversite maceranız nasıl başladı?

—1946’da Konya’da liseyi bitirerek, İstanbul Üniversitesi’ne gittim.

—Tıp Fakültesine mi?

—O zaman serbest imtihanlar vardı. Klasik yazılı usulüyle, hepsine sırayla giriliyordu. En erken Teknik Üniversite’nin sınavı olduğundan önce ona girmek istedim. Sonra sırasıyla diğer imtihanlara girer, birini seçerim diye düşünüyordum. Fakat şehrin yabancıları olduğumuzdan, Teknik Üniversite’nin imtihanına yetişemedim, geç kalmıştım. Ertesi gün de Tıp Fakültesi’nin imtihanı varmış. Beyazıt’taki şimdiki Eczacılık Fakültesi’nin binasında Tıp Fakültesi’nin imtihanına girdim. İmtihandan sonra, Beyazıt Camisinin yanındaki çınar ağacının altında otururken, sonuçları hemen ilan ettiler. Ben kazanmışım. “Kazanmışken burada kalayım, diploma koleksiyonu mu yapacağım?” dedim kendi kendime. Tıp Fakültesi’ne kaydımı yaptırdım ve okula başladım. Kalmak için Fatih Medresesi’ne yerleştim, sonra orası öğrenci yurdu haline geldi.

—Tıp Fakültesi bittikten sonra da üniversitede kaldınız herhalde?

—Tıp Fakültesini bitirdikten sonra kariyer yapma işi şöyle başladı: Ben cami olarak, Cuma namazlarımı Etyemez’de (Cami) kılardım. Etyemez’de Şemsettin Yeşil vardı. Onun vaazları ve hutbeleri çok coşkulu idi. Camiye hiç girmemiş ve girme tenezzülünde bulunmamış olanlar bile, yaz döneminde açık pencerelere yamanır, pencerelerden Şemsettin Hocayı dinlerlerdi. Papaz bile gelir, namaz kılmaz ama hutbeyi dinlerdi. Şemseddin Yeşil Hoca Risale-i Nur’u ve Bediüzzaman Hazretleri’ni bana anlatanlardandır. Biraz sonra bunu da anlatacağım size.

Bir gün Şemseddin Hoca; memleketin halinden, insanların bozukluğundan ve birçok meselelerden dert yandı. Ve sonunda dedi ki:

“Çare bulunmaz mı? Çare var aslında... Anadolu’nun tertemiz evladı geliyor İstanbul’a, tahsilini ikmal ediyor.. Ama sonra memleketine dönüp, para kazanma sevdasına düşüyor. Hâlbuki... O Rum çocukları falan, kariyerini tamamlıyor, oranın hocası doçenti oluyorlar ve sonra da ahkam kesiyorlar. O halde üniversiteyi bitirip memleketine dönenler vebal altındadırlar!” dedi.

Ben bunu unutmadım. Ve ondan sonra üniversitede kalmaya karar verdim. Fakat bir mecburi hizmet kanunu çıktı. Mecburi hizmet yapılmadan ihtisasa girilemiyordu. Baktım, kürsüler de asistan sıkıntısı çekiyorlar. En çok sıkıntı çeken de patoloji kürsüsü. Patoloji Kürsüsü’ne bir dilekçe verdim: “Eğer mecburi hizmetimi ihtisastan sonraya bıraktırırsanız, ben kürsünüze asistan olmak istiyorum.” dedim. Onlar da gerekli izni almışlar. Patoloji ihtisasımı üç senede yaptım ve bitirdim.

Sonra askere gitmem lazımdı. Ama Patoloji Kürsüsü’ndeki hocalardan kimisi Amerika’da, kimisi rahatsızlanmıştı. Ders verecek kimse yok, yalnız büyük hoca vardı. Bana dedi ki: “Evladım, ben sana ders verdirecektim ama sen de askere gidiyorsun, adama ihtiyacımız vardı...” dedi. Ben dedim ki: “Efendim, Savunma Bakanlığı’na yazın, benim askerliğimi İstanbul’a versinler. Ben hem askerliğimi

¹ Hacı Veyiszade Mustafa Efendi: (1888-1960) Konya topraklarında yetişen âlim, fâzıl, ve kâmil bir ilim adamıdır.

yaparım, hem de gelir ders veririm” dedim. Hocam: “Hiç aklıma gelmemişti. Olur mu acaba?” dedi ve öyle de oldu. Asker olarak hocalık yaptım. Öğleye kadar İstanbul Gümüşsuyu Askerî Hastanesi’nde hastaları muayene eder, öğleden sonra üniversiteye gelir patoloji dersi verirdim. Ama sadece başlangıçta bir ay Diyarbakır’da askerlik yaptım. Sene 1955-56 idi.

İstanbul’a 1946’da gelmiştim. 1959’a kadar tam on üç sene bu şehirde kaldım ve 1959’da İstanbul’dan ayrıldım. İzmir’e, Ege Üniversitesi’ne kurucu olarak görevlendirildim.

İSMAİL HÂMİ DANIŞMEND’İN² EVİNDEKİ SOHBETLER

—İstanbul’da unutamadığınız hatıralarınız vardır mutlaka?

—Çok var. Konuştukça geçecektir zaten. Bir tanesini anlatayım:

İstanbul kültür bakımından çok zengin bir şehirdir. Her an kültürel faaliyetler olurdu. Bu on üç senelik süre zarfında hiç sinemaya gitmedim. Bir defa bile olsa gitmedim. Ama her hafta sonu Cumartesi-Pazar muhtelif seminerlere ve toplantılara devam ettim.

Mesela; İsmail Hami Danişmend’in evinde, Cumartesi günleri toplantı olurdu. Saat 16’da ev açılır... Pek çok gelenler olurdu. Zihniyeti ne olursa olsun, elit tabaka gelir, serbestçe konuşurdu orada. Konular serbestti. Biz de bir köşede genç bir talebe olarak oturup, dinleyip bir şeyler kapmaya çalışırdık.

Bekleyenler akşam yemeğini İsmail Hami Danişmend’in evinde yer, isteyen giderdi.

Bir gün bu evde akşam yemeği yiyoruz. İsmail Hâmi Danişmend akşamları içki alırdı. Ama bu bana çok dokunurdu. Sonra “Efendimiz...” diye başlardı konuşmaya. Çocuk halimle buna bir hatırlatmak, ikaz etmek istedim. Dedim ki:

“Üstad’! Ben maç meraklısı değilim. Ama bir maç olduğu zaman tramvayda falan kim galip geldi, kim gol attı mecburen duyuyorum. Siz de bu işlerin bedava olduğu bir zamanda, İslamî bilgileri almışsınız. Peygamberimize hürmet etmeyi bilmişsiniz. Peki, ama bu ne oluyor yani?” dedim. Bana “Molla...” diye bir isim taktı o zaman... Fakat ben yine de onları dinlerdim.

BABAANNEMİN ABDESTLİ ELLERİNİ KİRLİ KABUL EDEN ZİHNİYETLE MÜCADELEM

—Ege Üniversitesi’ndeki hizmetleriniz?

—1959’da Ege Üniversitesi’ne Patoloji Kürsüsü’nü kurmak için İzmir’e geldim. Patolojiyi kurdum. Ege Üniversitesi’nde dersler verdim. Tedrisatı başlattım. Benden önce gelen bir hoca vardı, o ölünce İstanbul beni gönderdi. Her şeyi yapılandırdım, imtihanlar yapıyordum... Her şey mükemmeldi.

Sonra Ankara’dan solcu bir hoca geldi. Şu şarkıcı Sezen Aksu var ya, onun kayınpederi Yavuz Aksu geldi. O, ateist acayip bir adamdı.

—Bunu Yazayım mı Hocam?

—Yaz, yaz tabi! Onun yanına bir de, 1960 İhtilal’ında Süreyya isminde bir hoca daha geldi patolojiye. Bu ikisi birleştiler, beni çağırdılar dediler: “Sen ne zaman gideceksin?” “Nereye? Ben gidecek falan değilim!” dedim. Birkaç gün geçti yine çağırdılar, tekrar aynı baskı... “Siz niye soruyorsunuz?” dedim.

“Sen doçent olmak istiyorsun!” “Siz yapacak değilsiniz ya! Bunun usulü var, jürisi var. Hattizatında; bu zatın doçent, senin de profesör olduğun bir yerde, benim için doçentlik de az, profesörlük de az, bir daha beni çağırmanın, elinizden geleni yapın.” dedim. İki gün sonra bilimsel yetersizlik bahanesiyle hakkımda tard –kovup uzaklaştırma- kararı aldılar.

Karar bana tebliğ edilmeden evvel sabahleyin erkenden kalktım, Vehbi Göksel isminde bir dekan vardı, ona gittim: “Müsaade eder misiniz, ben bir İstanbul’a gideceğim” dedim. Bir hafta resmi izin aldım. Ta ki devamsızlıktan bırakmasınlar diye. Doğru İstanbul’daki patoloji hocasına gittim. Ona dedim ki: “Ben doçentlik tezi yapmak istiyorum, fakat benim için tard kararı aldılar...” “Allah Allah! Kimmiş bunlar yahu?” dedi. Bir masanın üzerinde akşama kadar patoloji tezime çalışıp, akşam da aynı

² İsmail Hâmi Danişmend: 1889 yılında Merzifon’da doğdu. Siyasal Bilgiler Okulu’nu bitirdi. Ayrıca ‘Kolleg de France’da okudu. Sivas Kongresi’ne İstanbul delegesi olarak katıldı. Sivas Kongresi sıralarında yayınlanan “İrade-i Milliye” gazetesine Mustafa Kemal Paşa’nın kendisine dikte ettirdiği makaleleri, imzası ile yayınladı. Temsil Heyeti ile birlikte Ankara’ya gelmeyen Danişmend, İstanbul’a gitmiş ve Padişah Hükümeti tarafından Barselona’ya şehbender (konsolos) olarak atanmıştır. Cumhuriyet’ten sonra yurda dönmüş ve İstiklal Mahkemesi’nde yargılanmışsa da beraat etmiştir. 1967’de vefat etmiştir. Çok sayıda tarih ile ilgili araştırmaları ve kitapları vardır.

masanın üzerinde yatarım. Fakat bir hafta bitiverdi. Fakülte Sağlık Kurulu'na müracaat ettim. Kurul toplandı. Kurul başkanı hoca dedi ki: "Evet delikanlı neyin var? Anlat bakalım" dedi. "Özür dilerim sizlerden... Size karşı edebim müsaade etmiyor ama mecburum söylemeye. Ben hasta falan değilim. Doçent olmak istiyordum. Fakat beni iki kişi tard kararı ile uzaklaştırdılar." "Allah! Allah! Nasıl olur yahu? Peki niçin seninle uğraşıyorlar?" dedi bana. Anlattım: "Efendim, Ege Üniversitesi İstanbul'un değil de, Ankara'nın uzantısı olsun istiyorlarmış." dedim. Tabi "asıl sebep, benim inançlı ve namazlı olmam" diyemezdim ki. Fakat bu çok tuttu ha. "Bak şunlara, bunlar ne biçim adamlar be?" dedi. Sekreterine döndü: "Yaz kızım! Üç buçuk ay, tekrar muayene kaydıyla bronşit..." bu şekilde tekrar tekrar raporumu aldım, tezime çalışmaya devam ettim.

Tezimi yaptım sınava girdim. En sonraki safha ders verme safhasıydı. Jürinin önünde ders veriyorsunuz. 45 dakikalık bir ders. 44 dakikada bitirirsen bırakırlar, 46 dakikada bitirsen yine bırakırlar. Ben bir cesaret ve celadette cep saatimi çıkardım, masaya koydum: "Dersanenin saati dördü sekiz geçiyor. Ben bu küsuratlı saatle hareket edemem, onun için saatimi dörde alıyorum, jüri de istiyorsa lütfen saatini ayar etsin" dedim. Jüri oturuyor karşımda. Ateş gibiydim, dersimi verdim bitirdim. Jüri çok beğendi. O gün akşam, patoloji üzerine doçent oldum.

Sabah otobüse bindim ve İzmir'e geldim. Yeni bir dekan gelmiş. Patolojiden telefon ettim. "Raporum bitti, vazifemin başındayım..." dedim. "Saffet Bey beş dakika buraya gelir misin?" dedi. Tabi dedim ve dekana gittim. "Senin için bir karar almışlar, sen raporlu olduğundan tebliğ edememişler. Ben tebliğ edeyim sana" dedi. Artık perdeyi yırttık ya: "Ne kararımış bakayım o?" dedim. Karara baktım; "Asistan Saffet Solak bilimsel yetersizlikten dolayı atılmıştır..." Dekana dedim ki: "Burada Asistan Saffet Solak diyor. Ben doçentim." "Ne zaman oldun?" dedi. "Akşam oldum!" dedim. Adam kıpkırmızı oldu... Berbat olmuştu ama. "Peki ben bunu ne yapayım şimdi?" demeye başladı. Orada öyle bir şey söyledim ki, onu şimdi edeben tekrar edemem!.. Bütün bunların asıl sebebi hissiyat-ı diniye sahibi oluşumdur. Babaannemin abdestli ellerini kirli kabul eden zihniyet! Elit tabaka ve avam meselesi, asıl mücadele budur.

Burada, Ege Üniversitesinde Prof. Dr. Cemal Gezen adında bir cildiye vardı. Ama çok mazbut bir adamdı. Cemal Gezen bana dedi ki: "Seni tebrik ederim. Ama bunlar artık sana kadro vermezler. Gel sen cildiye çalış" dedi. Ben patoloji doçenti olduğum halde, tekrar asistan olarak cildiye başladım. Profesörlüğüm de oradandır. Cildiye olmuştu artık.

Bu Cemal Gezen Hoca gayet hakperest, ciddi ve son derece cesur idi. Allah rahmet etsin, sonra benden ibadet kurallarını öğrendi orucuna ve namazına devam etmeye başladı. Bu saygıdeğer hoca benim sosyal faaliyetlerimi de çok beğenirdi. Benden Risale-i Nur talep eder ve okurdu. Risale-i Nur'daki ifadelerin şümulüne hayran kaldığını ifade ederdi. Üstad Bediüzzaman Hazretleri hakkında malumat edinmek için sorular sorardı. Bildiğim kadar, şahid olduğum nispette anlatırdım.

Neyse, işte kariyer yapma çalışmalarım, belli zihniyet sebebiyle böyle zorluklarla geçmişti. 1980 İhtilal'ndan sonra Ankara'ya gitmiştim. Hacı Bayram Camisinin bulunduğu yerde kahveler vardır ya, orada oturuyorum. Fethi Gemuhluoğlu, geldi. Konuşurken, "hayrola niye geldin?" dedi. "Profesör oldum da, onu tasdik ettirmek için geldim" dedim. "Oldun mu?" dedi hayretle. "Oldum" dedim. Yanımızda caminin hocalarından Eyüp Hoca vardı. Ona dedi ki: "Sen yarın saat 10'da şu minareye çık. 'Ey Ahali! Saffet Solak profesör oldu. Bu ne demek biliyor musunuz? Sağırın hükmü kalmadı artık demektir' diye ilan et" dedi.

RİSALE-İ NUR'U LİSEDE TANIDIM, BEDİÜZZAMAN'I İSTANBUL'DA GÖRDÜM

—Risale-i Nur'u ilk defa nerede ve nasıl duydunuz?

—Risale-i Nur'u Konya'da lisede okurken duydum ve okumaya başladım. Bu şöyle oldu: Lisede bir okul arkadaşım vardı. O, Risale-i Nur'dan okuyordu. Ondandır kitap alır, ben de okurdum. Bunlar 1946'dan evvel Konya'da oluyor.

Prof. Dr. Saffet Solak, Ömer Özcan ile birlikte...

Fakat ilk defa tanıyanlarda olduğu gibi, Osmanlıca kelimelerin anlamı konusunda sıkıntı çekiyordum. O, bana Risale veren arkadaşın babası, Doğanbey’li Mustafa Öten, mahkeme başkâtip olarak çalışan bir memurdu. Sonradan Hacı Veyiszade’den ders aldı, imtihana girdi ve müftü oldu. İşte o arkadaş, babasına kelimeleri sorar, sonra bana söyler, beraber okurduk Risale-i Nur’u.

—İstanbul’a gittiğinizde devam ettiniz mi?

—Evet. 1946’da İstanbul’a Tıp Fakültesi’ne gidince, orada da devam ettim. Ama daha tam anlayamıyordum. Anlamak için bakın ne yapıyordum: Kelimelerin altını çiziyordum, listesini yapıyordum. Kaldığım yurttaki İhsan adında yaşlı bir üniversite talebesi vardı. Kendisi doğu dillerinde okuyor; Arapça, Urduca biliyordu. Yurtta beraber yemek yerken onun karşısına oturdum: “İhsan Abi, şu kelimelerin manasını söyler misin?” derdim. Kulağı da ağır duyardı. Hem yemeğimi yer, hem de kelimelerin manasını yazardım. Ondan çok istifade ettim. Sonra ben o risaleyi tekrar okurdum. İşte o zaman çok lezzet alırdım, çok tatlı oluyordu o zaman.

Bir de kaldığım yurttaki benim odada nurcu bir arkadaş vardı. Adı Mustafa Oruç...

—Evet tanıyorum. Şimdi Karabük’te yaşıyor. Emekli doktor. Kendisiyle görüştüm ve 1. ciltte hatıraları yayınlandı. Yalnız soyadı sonradan ‘Oruç’ yerine ‘Ramazanoğlu’ oldu.

—Yurttaki oda arkadaşım Mustafa Oruç’tan çok istifade ettim. Sene 1952. Mustafa Oruç bir gün bana: “Bugün Üstad’ın mahkemesi var, haydi gidelim” dedi. Ben İstanbul’da Üstad’ın birkaç mahkemesine gittim. Hatırlayabildiğim kadarı ile; Üstad otururken bazen ayak ayak üstüne atıyordu. Hâkim diyordu ki: “İfadeni alacağım. Ayağa kalkar mısın?” Bediüzzaman: “Ben rahatsızım, ayağa kalkmam, alacaksın böyle al, yoksa giderim...” diye cevap veriyordu. Bu bir yiğitlikti... Bu bir baş eğmemektir... Bu bir hürriyettir... Bunlar beni, çok, ama çok etkilemişti. Bunlar bir gencin... Bizlerin çok hoşuna gidiyordu. Hâkim bir şey sormuştu... Üstad: “Size, kötü bir adamın, iyi bir sözüyle cevap vermek istiyorum: “Zulmün topu var, güllesi var, kal’ası varsa; Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır.” dedi. İşte o yiğitlik benim hafızamda kazanmıştı.

BEDİÜZZAMAN’IN “ALLAHU EKBER!” DEYİŞİNİ BEN HALA YAŞIYORUM.

—Bediüzzaman Hazretleri’ni başka yerlerde de gördünüz mü?

—Evet... Size çok enteresan bir hatıramı arz edeceğim:

—İstanbul Çukurbostan’da bir cami vardır. Babamla beraber oraya ikinci namazı kılmaya gitmiştik. Caminin avlusuna girdik. Birden, avlunun doğu tarafından en dip köşesinden, Bediüzzaman Hazretleri çıktı, geliyor. Yanında talebeleri var... Heyecanla Babama: “Baba! Bediüzzaman Hazretleri geliyor!” dedim. Hemen tazime geçtik... Üstad yanımızdan geçerken selam verdik, elini öpmeye çalıştık. Tebessüm etti, selamımızı aldı, fakat elini vermedi...

Camiye girdik. Sünneti kılacağız ya, ben sünnete durmadım... Tam Bediüzzaman’ın arkasına geçtim. Bakalım nasıl namaz kılıyor diye, merakımdan kendisini takip etmeye başladım. Mahsus sünnete durmadım.

Aman Azizim! Bediüzzaman “Allah-ü Ekber!” diye öyle bir tekbir aldı ki, inanın zangır zangır titredi... Mübarek vücudunun her zerresiyle öyle bir titreyişi vardı ki! Anlatmak kabil değil. Bakın bunu anlatırken hala tüylerim ürperiyor. Bunu gözümle ben müşahede ettim.

“Allah-u Ekber!” deyişini şimdi bile hala yaşıyorum. Bu benim için çok önemli bir hatıradır. Bizim iftitah tekbirlerimizin ne kadar boş olduğunu da o gün gördüm ben... Neyse namazlarımızı kıldık çıktık... (Prof Dr. Saffet solak Hocamız; hakikaten bu hatırayı, ayrı bir heyecan ve ses tonuyla anlattı bize. Anlatırken de kollarındaki diken diken olmuş tüyleri gözüküyordu. Biz de buna gözümüzle şahit olduk. Ömer Özcan)

Şemseddin Yeşil

Yine Üstad İstanbul'da. 1952 veya 1953 olabilir. Fatih Reşadiye Otelinde kalyordu. Biz de Fatih Medresesi'nde kalyoruz. Bize çok yakındı. Mustafa Oruç'a dedim ki:

“Sen ayarlasan da bir elini öpsek” dedim.

Mustafa bana dedi ki:

“Ziyaretçi kabul etmiyor. Yalnızca bir kişi müstesna... O da Şemsettin Yeşil. Akşam geliyor, sabaha kadar konuşuyorlar. Sabahleyin o işine gidiyor” dedi.

Sonradan Şemseddin Hoca kendisi anlatmıştı: Otele Üstad'ı ziyarete gittiğinde, Otelin personeli değişiyor, bazıları otel hizmetçisi kılığında giriyorlarmış. “Hoş geldiniz. Çay, kahve ne arzu edersiniz?” diye içeri giriyorlarmış. Şemseddin Hoca da: “Siz de hoş geldiniz...” dermiş. Yani “Yutmuyorum...” demek istiyor.

ŞEMSEDDİN YEŞİL³: “BU ZAT, EĞER AVRUPA'DA DOĞMUŞ OLSA İDİ...”

—Şemseddin Yeşil Hoca'nın Risale-i Nur'da adı⁴ geçiyor. Üstad Bediüzzaman'a ve Risale-i Nur'a bakışı nasıldı?

³ Şemseddin Yeşil (1906-1968): Din bilgini, müfessir. İmam-Hatip. Ağahamamı Hatuniye Camii imamı olan babası ölünce 13 yaşında aynı camide imamlığa başladı. Kocamustafapaşa ve Davutpaşa'da ilk ve orta tahsilini tamamladıktan sonra Darülfünun İlahiyat Fakültesini bitirdi. Kabri Silivrikapı Kabristanında Seyyid Nizam Camii ve türbesine giden yolun sonundadır. 1947 Şubat'ında Hakikat Yolu adlı dergiyi, 1948 Mart'ında ise İslâmiyet Gazetesini yayınladı. Başta 'Tefsir: Füyûzât' olmak üzere çok sayıda kitabı vardır. 1943 senesinde Bediüzzaman Hazretleri ile beraber Denizli Mahkemesi'nde Nurculuk davasından muhakeme edilmiş ve hapis yatmıştır.

⁴ Yeşil Şemseddin ismi Emirdağ Lâhikasında iki yerde şu şekilde geçmektedir: “Kardeşimiz Re'fet bana yazıyor ki: “İstanbul'da Nurlara çok ihtiyaç var ve ekmeğe gibi herkes muhtaçtır. Ve kardeşlerimizden ve Nurlarla çok alâkadar ve çok okumuş ve Nurcu olan Yeşil Şemseddin, Nur'un hakikatlerinden ders verdiği için; vaazında binlerle adam bulunur. Said Nursi” (Emirdağ Lâhikası)

“Mesmuatıma nazaran, Şemsi ve isimlerini söylemeyi münasip bulmadığımız müellifler, Zülfikar'dan ve sair Risale-i Nur'dan bazı kısımları kendi namlarına neşretmelerine razıyım ve helâl ediyorum ve memnun olurum. Onlar da Nur'un şakirdleridirler. Said Nursi” (Emirdağ Lâhikası)

—Şemseddin Yeşil ile çok görüşürdüm. Bediüzzaman hakkında çok sorular sordum kendisine. Çok şeyler anlattı bana. Bir gün dedi ki: “Bu zat, eğer Avrupa camiasında doğmuş olsa idi, dünyanın şekli bambaşka olurdu. Ve bütün yeryüzündeki insanlar, bu zatın değil elini, ayağını öpmek için adeta seferber olurlardı. İşte bu zat böyle birisidir” dedi. Bize Bediüzzaman’ı çok anlatırdı. Ondan naklen çok şeyleri biliyorum ben.

Şemsettin Yeşil’e bir gün dedim ki: “Siz Risale-i Nur’u okudunuz mu Efendim?” “Ben Risale-i Nur’u okudum. Evime de aldım. Fakat baskın yaptılar evime. O zaman hımbıl bir görüntü vermemek için, ben giyimime dikkat ederdim. Onun için halk, modern bir hoca olarak tanırды beni. Evimi bastılar. Risale-i Nur’u buldular. Beni derdest İstanbul Emniyetine götürdüler. Son katta Emniyet Amirinin karşısına çıkardılar beni. Adamın her tarafında, masasında silahlar doluydu. ‘Bana bak! Burası neresi sen biliyor musun? Buranın yeryüzüyle alakası yoktur!’ dedi. Ben de: ‘Benim de cihan ile alakam yoktur!’ dedim. Bu cevaptan sonra yan odaya aldılar beni, sonra da Konyalı’dan⁵ yemek getirttiler.”

Şemseddin Yeşil 1943 Denizli Mahkemesi’ne sevk ediliyor. Bunları ben Şemsettin Hoca’nın bizzat kendisinden dinledim. Hâkim diyor ki: “Sen münevver bir din adamısın. Böyle saçma sapan eserler senin evinde ne arıyor?” O da: “Evela şunu arz edeyim: İnşaat mevzuunda bir amelenin fikri, bir doktorun bir hâkimin fikrinden çok daha üstündür. O itibarla siz, bunların kıymetini bilemezsiniz. Bunların kıymetini ben bilebilirim.” Sonra hâkim tekrar soruyor: “Peki nedir bu Risaleler?” “Ben tarif edeyim: Bu eserler bir hazinedir. Kur’anı tarif eden; yedi yaşından yetmiş yaşına kadar, bir pir-i faninin hafızasında saklanabile;, elfazı ulemayı, manası urefayı hayrette bırakan; kâfirin şah damarına neşter vuran; kitab-ı kâinatın hülasası olan; beşerin hüsrana uğramaması için elde yegâne kitap olan Kur’an-ı Kerim’in tefsirinden ibarettir bu Risale-i Nur...”

Ben Şemsettin Yeşil Hoca’dan, Bediüzzaman ve Risale-i Nur hakkında böyle çok şeyler dinledim. O zaman risalelere eğilimim ve hürmetim ve okuma aşkım fazlalaşmıştı. Nerden bileyim ki, bir gün böyle bir röportaja geleceğinizi bilseydim hepsini yazardım.

VAZİFE YAPTIĞIM HER YERDE ARAŞTIRIP NUR TALEBELERİ’Nİ BULUYORDUM

Diyarbakır’da sadece bir ay askerlik yaptım. Sonra İstanbul Gümüşsuyu Askerî Hastanesi’nde tamamladım. Asker elbisesiyle camiye giderdim. Yaşlı başlı insanlar bana hoş geldin derlerdi. Anladım ki, cami cemaati resmi elbiseyi camide görmeye alışkın değildi. Yine bir Cuma günü namazdan çıktıktan sonra, yakındaki bir petrol istasyonunda, Arapça radyo konuşması duydum.

Yaşlı kimseler toplanmış dinliyorlardı. Radyodaki konuşmanın mahiyetini sorduğumda, Arap radyosunda Cuma hutbesinin irad edildiğini söylediler. Ve bana nereden geldiğimi sordular. “İstanbul” deyince. “Sen orada Said Nursî Hazretleri’ni gördün mü?” diye sual tevcih ettiler. “Evet” cevabını alınca; hasretgüdaş bir heyecan ile; “şimdi senin, onu gören gözlerinden öpmek lazım!” diyerek teşekkür ettiler.

Giderken İzmir’de Mustafa Birlik’e, “ben Diyarbakır’a, askere gidiyorum” diye söyledim. “Orada Yüzbaşı Mehmet Bey var, onunla tanış” dedi. Bir gün birisi beni evine akşam yemeğine götürdü. Sonra “seninle bir yere gidelim” dedi.

Yüzbaşı Mehmet Kayalar Bey’in evine gittik. Orada Mehmet Bey okuyor, sakallı falan yaşlı başlı insanlar dinliyorlardı. Ama anlamadan, sanki bir ibadet diye dinliyorlardı sadece. Hatta uyuyorlardı. Çok üzüldüm. Bu kıymetli cümlelerin karşısında uyuyorlardı. Diyarbakır’da bir ay kaldım. Mehmet Beyin derslerine hep devam ettim.

Daha sonraları da, gittiğim, vazife yaptığım her yerde araştırıp, oradaki nur talebelerini buluyordum. Mesela; Marmaris’e gittim. Orada bir yaz boyunca hekimlik yaptım. Ve derslere de hep devam ettim. Mühendis bir arkadaş vardı, okuması da güzeldi. Bir gün odanın içerisinde on beş kişi kadar vardı. Ders bittikten sonra cemaate: “Bu dersten ne anladınız?” dedim. Bir şey demediler.

Ben onları onore etmek için: “Bir şey dinlenirken, ondan çok zevk alanlar, o zevkten dolayı ne olduğunu pek anlayamaz. Siz o zevke girmişsiniz demek ki... Ama müsaade ederseniz aynı yeri bir de ben okuyayım” dedim. Aldım kelime manalarını vererek tekrar okudum. Baktım ki, hepsi bir şeyler anlamıştı.

BU ZAMANDA RİSALE-İ NUR’DAN BAŞKA ÇARE DE YOK ZATEN

—Hocam siz önemli bir şahsiyetsiniz. Gelecek nesillere bir mesaj göndermek ister misiniz?

⁵ Konyalı: İstanbul Sirkeci’de bulunan meşhur bir lokanta...

—Benim, Allah ömür versin hali hazırda dört tane torunum var. Onlara devamlı diyorum ki: “Bakın, ortalık karpuz kabuğu ile dolu... Bu nur camiasının dışında bir yere gitmeyin...” Onların ellerinde Risale-i Nur var zaten. “Anlamadığınız yerleri bana getirin, ben her gün size yardım edeceğim” diyorum. Bana geliyorlar. Beraber okuyup mütalaa ediyoruz... “siz de bunları arkadaşlarınıza öğretin...” diyorum onlara. Nitekim torunlarım harıl harıl risalelere çalışıyorlar. Hele birisi çok ilerletti...

Onlara: “Bediüzzaman Hazretlerini iyi tanıyın. Hayatını, gayesini, mertliğini, dürüstlüğünü ve aşkını iyi anlayın. Devamlı bunları telkin ediyorum torunlarıma... Allah şükür bu sayede tertemiz kaldı çocuklar... Hiçbir kötü alışkanlıkları olmadı, sigara bile içmezler. Bunlar nurcular sahip çıktığı için oldu. Bu zamanda gençler için en büyük çare de Risale-i Nur zaten. Torunlarıma verdiğim bu mesajı bütün insanlara ve nesillere de söylüyorum.

—Hocam bir soru daha sorayım size. Bu Risale-i Nur hizmeti bütün dünyayı kuşattı. Haberiniz var herhalde. 40 küsur dile çevrildi. Güney Afrika’dan, Avrupa’ya; Filipinlerden, Amerika’ya kadar her yerde Nur Dersaneleri var. Müthiş bir çileli dönemin sonunda, bir gün bu eserlerin bütün dünyada okunacağını, siz tahmin edebiliyor muydunuz?

—Tahmin etmek mümkün değildi! Ama ben temenni ederdim. Hatta şöyle düşünürdüm: “Bu insanlar, bu dünya insanları, böyle bir nimetten istifade edemiyorsa, bu onların cezasıdır. Keşke bu eserler bütün insanlara yayılsa da, insanlık kurtulsa...” derdim.

KOMÜNİZMLE MÜCADELE DERNEĞİ

—Sizin isminiz bir zamanlar; “Komünizmle Mücadele Derneği” ile bütünleşmişti. Biraz da bundan bahseder misiniz?.

—Komünizmle Mücadele Derneği’ni Ülkücüler kurdu. Ondan sonra onlar kendi hizmetlerinin reklamlarını yapmak için uğraşmaya başladılar. Ve Amerika da onlara yardım yaptı.

—Bunları yazalım mı hocam?

—Yaz tabi. İlhan Darendelioglu: “Ben bir üniversiteliye bu vazifeyi vermek isterim. Dernek faaliyeti daha parlak olur” dedi. O zaman beni gösterenler oldu. “Yapar mısın?” dediler. “Yaparım” dedim. Aldım işi elime. Bütün şubeleri gezdim ben. Fakat baktım ki; Marks’ın eserlerini okuyorlar, önce onları öğreniyorlar. “Bunlar ne yahu? Siz İslamiyet’i öğrensenize... İslamiyet’in kıymetini, derecesini, insanı insan yaptığını öğretin burada... O zaman bunlar erir gider zaten...” dedim.

—Hocam biz bunları o zamanlarda bilmiyorduk. Şimdi siz bunları anlatınca doğrusu benim âlemim değişti. Biz lise çağlarında iken; İttihat, Bugün, Sabah gibi gazetelerde sık sık sizin demeçleriniz çıkıyordu. Onları okuyunca heyecan duyuyorduk. Siz İzmir Şubesi’nin başkanı mıydınız?

—Yok, Genel Başkanı idim. Bir gün bir faaliyet raporunu okudum. Yapılan işler anlatılıyordu. Ben de, “Necip Fazıl da bizim toplantılarımızda bulundu” diyecektim. Birisi kalktı dedi ki: “Hocam siz bugün ki gazeteleri okudunuz mu?” “Yok, henüz okuyamadım” dedim. “Sen onu methediyorsun ama o senin aleyhinde konuşuyor” dedi. Ona dedim ki: “Evlatla baba arasına girilmez.”

Komünizmle Mücadele Derneği’nde iken nur cemaati beni hep takdir ettiler. Fakat bizzat içine girmediler. Fikren destek oldular ama eylem olarak katılmadılar.

—Necip Fazıl’la aranız nasıldı? Risale-i Nur’a nasıl bakardı?

—Çok iyi görüşürdük. Fakat onun da bazı tuhafıkları vardı. Bir gün: “Said Nursî evliya değildir..” dedi. Ben de, “Yapma be Üstad. Allah sana evliyaların listesi mi gönderdi yani?” diye cevap vermiştim.

—Niye öyle diyor peki? Enaniyetinden mi öyle konuştu...

—Ne bileyim ben... Herhalde.

—Necip Fazıl’la fotoğraflarımız var mı?

—Vardı. Kültür Bakanı iken Erkan Mumcu istedi, sergi açacaklarmış ona gönderdim. Geri de gelmedi.

—Bu dernek faaliyeti nasıl bitti?

—Benim sekreterim Süleyman Karagülle idi. Fehmi Kuru’nun Kayınpederi. Kendi içimizden bitti bu iş... Neyse bir şeyler oldu işte...

1960 YILININ MART'INDA ÜSTAD, MAYIS'INDA HÜKÜMET GİTTİ

—Hocam sizi çok yorduk ve kıymetli vaktinizi aldık. Şahsen ben çok istifade ettim. İnaniyorum ki mesajlarla dolu bu hatıralarınız, herkes tarafından heyecanla okunacak ve istifade edilecektir. Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

—Evet var. Az önce anlatmam gerekirdi, şimdi aklıma geldi. Şemseddin Yeşil Efendi'den nakledeceğim son bir haberim var: Vukuundan evvel ve zamanı gelince aynıyle vaki olan bir sözü de arz etmek istiyorum.

İstanbul'dayım. 23 Mart 1960 günü, Şemseddin Yeşil Efendi'nin Sahaflar Çarşısı'ndaki dükkânına uğradım. Selam verdim ve başsağlığı diledim. Meğer haberi yokmuş. Duyunca adeta şok geçirdi. Derin bir düşünceye daldı. Kendine gelince ilk cümlesi şu oldu: “Bu hükümet gider!” deyiverdi. Ve ekledi: “Zira mânen onun mânevî desteği ve duası altında idiler!” Ve hakikaten 1960 yılının Mart'ında Üstad, Mayıs'ında da hükümet gitti. Allah hepsinden razı olsun... Âmin...

— Hocam gerçekten muazzam bir tespit... Çok teşekkür ederim.

—Asıl ben teşekkür ederim.